

La dansa és una de les expressions festives més antigues que es coneixen i al llarg de moltes èpoques els balls, ja fossin populars o de societat, eren sovint l'esdeveniment central i més esperat de les festes. A la Terrassa del tombant del segle XIX, una populosa ciutat industrial que arribava als 15.000 habitants, els balls organitzats pels diferents casinos, societats i teatres, cadascú amb la seva tendència política, amenitzaven els diumenges dels terrassencs i també dates tan assenyalades com la Festa Major, el Carnestoltes, les dues Pasqües o per Nadal. Eren múltiples els salons de ball on es podia ballar tota la tarda, des de locals humils amb una simple pianola, fins als sumptuosos salons del Círcol Egarenc o del Casino de Comerç, que comptaven amb orquestra pròpia o la llogaven per a tal ocasió. Quan es contractaven orquestres foranes era costum anar a cercar-les a l'estació i fer una desfilada pels carrers. A finals del segle XIX, els actes més lluïts de la Festa Major eren precisament els balls organitzats pels diferents casinos, que sovint comptaven amb una comissió encarregada d'organitzar-los. La febre pels balls es feia patent en temps de Carnaval, un autèntic parèntesi de la vida laboral amb tres nits de balls, quan les diferents sales de ball competien per quina era capaç de congregar més noies disfressades. Els balls no deixaven de ser una forma d'atreure els joves i se'n feien de tot tipus: balls d'etiqueta, balls de quintos per acomiadar els nois en edat militar o balls que alguna societat, com la de Sant Antoni Abat, dedicava al seu sant patró. Progressivament els balls s'anirien democratitzant, i per la Festa Major se n'organitzaven de populars i gratuïts en els típics envelats.

A principis del segle passat, els aires catalanistes van fer reviuere l'interès pels balls populars, i la Comissió de Festes de Terrassa programa balls de bastons i recupera una dansa molt pròpia del Vallès, les ballades de gitanes. El 1904 es té la primera notícia de l'actuació d'una cobla a Terrassa, que marcava prou les diferències amb les orquestres dels salons. Les sardanes tenien un marcat sentit nacionalista i prou es diferenciaven dels valsos i masurques que sonaven als casinos. L'Agrupació Regionalista consolidà el moviment sardanista a la ciutat: les inclou en els seus aplecs de la Mata, a Mura, n'organitza concursos i el 1907 funda la primera colla sardanista terrassenca, els Novells Dansaires. Per a veure fins a quin punt aquesta dansa estava polititzada, aquest mateix any, diversos joves del Círcol Egarenc, contravenint les instruccions de la junta, aprofitant que l'orquestra tocava una polka, ballaren al Saló dels Miralls una sardana. Els joves foren expulsats del casino, però l'escàndol fou tal que acabà amb la dimissió del president i permetent-se en aquella societat les ballades de sardanes. El compositor Joan Llongueras dedicà una de les seves cèlebres *Ínfimes cròniques d'alta civilitat* a aquesta dansa, que ell anomena "La dansa dels lluitadors". La dansa, doncs, no era una simple activitat neutral i, el seu caràcter festiu, feia que en moments de tensió social, fos la primera activitat en quedar suspesa. L'any 1909, l'inici de la Setmana Tràgica a Terrassa ve marcat per un grup d'obriers demanant la suspensió dels balls de societat, com a protesta per la guerra del Marroc.

Enric Escofet. Centre d'Estudis Històrics de Terrassa